

Skattereduktion för läxhjälp

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag om skattereduktion för läxhjälp (prop. 2012/13:14) och tre motioner (S, MP och V) som väckts med anledning av förslaget.

Regeringen föreslår att hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever i grundskolan, gymnasieskolan och motsvarande skolformer uttryckligen ska omfattas av skattereduktionen för hushållsarbete. Den nya bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2013. Förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 10 miljoner kronor 2013 och med 25 miljoner kronor varaktigt.

I motionerna från S, MP och V avslås regeringens förslag och begärs tillkännagivanden om alternativa åtgärder och behovet av en rapport till riksdagen om likvärdigheten i skolan.

Utskottet har under beredningen hållit en öppen utfrågning med Finansdepartementet, Skatteverket, Skolverket, Lärarförbundet, Almega, Lärarnas Riksförbund och My Academy. Utbildningsutskottet har yttrat sig i ärendet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna.

I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Skattereduktion för läxhjälp	5
Propositionen	5
Motionerna	5
Utskottets ställningstagande	6
Reservationer	8
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (S, MP, V)	8
2. Skattereduktion för läxhjälp, punkt 2 (S, MP, V)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Följdmotionerna	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11
<i>Bilaga 3</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Sk2 av Jacob Johnson m.fl. (V),

2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Skattereduktion för läxhjälp

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:14 och avslår motion

2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

Reservation 2 (S, MP, V) – villkorad

Stockholm den 27 november 2012

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Leif Jakobsson (S), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andréén (FP), Peter Persson (S), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), Thoralf Alfsson (SD), Jacob Johnson (V), Lars Beckman (M), Anette Åkesson (M) och Sven Britton (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag i proposition 2012/13: 14 Skattereduktion för läxhjälp och tre motioner (S, MP och V) med förslag som väckts med anledning av propositionen. Förslagen redovisas i bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Som ett led i beredningen av ärendet har utskottet hållit en öppen utfrågning med följande myndigheter, organisationer och företag.

- Finansdepartementet
- Skatteverket
- Skolverket
- Lärarförbundet
- Almega
- Lärarnas Riksförbund
- My Academy

Utbildningsutskottet har yttrat sig i ärendet. Utskottets yttrande 2012/13: UbU1y Skattereduktion för läxhjälp finns i bilaga 3.

Bakgrund

Regeringens förslag om skattereduktion för läxhjälp är en av de åtgärder som regeringen redovisat i budgetpropositionen för 2013 Förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor (avsnitt 6.4). De offentligfinansiella effekterna av det aviserade förslaget bedöms medföra minskade skatteintäkter med 10 miljoner kronor 2013. Den varaktiga minskningen av skatteintäkterna beräknas till 25 miljoner kronor per år.

Riksdagen godkände regeringens inkomstberäkning den 21 november 2012 (bet. 2012/13:FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever i grundskolan, gymnasieskolan och motsvarande skolformer uttryckligen ska omfattas av skattereduktionen för hushållsarbete. Arbetet ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden. Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Utskottets överväganden

Skattereduktion för läxhjälp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever i grundskolan, gymnasieskolan och motsvarande skolformer uttryckligen ska omfattas av skattereduktionen för hushållsarbete. Motionsförslaget om en utvärdering av effekten på likvärdigheten i skolan avslås.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V) och 2 (S, MP, V).

Propositionen

Regeringen föreslår att skattereduktionen för hushållsarbete uttryckligen ska omfatta hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever i grundskolan och gymnasieskolan eller i motsvarande skolformer. Det som ingår är hjälp med läxor och annat skolarbete som hänför sig till läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för dessa skolformer. I likhet med vad som gäller för övrigt hushållsarbete ska arbetet utföras i eller i nära anslutning till bostaden. Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Regeringen anför att det har visat sig att skattereduktionen för läxhjälp i samband med barnpassning medför tillämpningssvårigheter. Genom att läxhjälp särskiljs från barnpassning blir det enligt regeringens bedömning färre kontroll- och gränsdragningsproblem. Det bör därför uttryckligen i lagtexten framgå att hjälp med läxor och annat skolarbete ska omfattas av skattereduktionen. På så sätt tydliggörs och underlättas tillämpningen av de nuvarande reglerna.

Möjligheten för alla elever att få läxhjälp med skattereduktion innebär inte att skolhuvudmannens ansvar att tillhandahålla god undervisning och utbildning för alla elever minskar. De mål och riktlinjer som finns för skolan i bl.a. skollagen och läroplaner ska fortfarande uppfyllas. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina behov och förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. (S) avslås förslaget. Motionärerna anför att förslaget har mött en tydlig kritik från remissinstanser och även från lärarnas fackliga organisatio-

ner. Kritiken handlar både om att förslaget egentligen inte rymms inom lagstiftningen för husarbete och om att avdraget skapar nya klyftor som drar isär Sverige. Om förslaget genomförs bör regeringen följa upp vilka som använder skattereduktionen för läxhjälp och återkomma till riksdagen med en rapport om konsekvenserna för likvärdigheten i skolan. Motionärerna framhåller att de avsatt medel för läxhjälp i grundskolan i sitt budgetalternativ för 2013.

Också i Miljöpartiets kommittémotion 2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. (MP) avslås regeringens förslag. Motionärerna anför att förslaget inte lever upp till kravet att nå flertalet elever oberoende av familjeinkomst. Alla elever som är i behov av läxhjälp ska kunna få det. Miljöpartiet har i sitt budgetalternativ för 2013 avsatt 30 miljoner kronor årligen till ideella organisationers arbete med läxhjälp.

Även i Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:Sk2 av Jacob Johnson m.fl. (V) avslås förslaget. Motionärerna anför att alla elever ska ges möjlighet till goda studieresultat oavsett social bakgrund och vilken skola man går i. De anser att regeringens förslag är ett steg i helt fel riktning och vill i stället satsa på högre kvalitet och bättre kunskap i skolan där det kommer alla elever till del. Motionärerna framhåller att deras budgetalternativ för 2013 innehåller riktade statsbidrag som Skolverket ska kunna fördela direkt till de elever och de skolor som har de största behoven.

Utskottets ställningstagande

En utgångspunkt vid utformningen av skattereduktionen för hushållstjänster har varit att skattereduktionen ska ges för tjänster som hushållen utför själva eller köper svart i större omfattning. Reformen har också gjort det lättare för den vita marknaden för hushållsarbete att konkurrera med den svarta marknaden. Grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden har på detta sätt fått vita arbeten med allt vad det innebär i form av pensionsrätt, sjukpenning etc. Det handlar enligt utskottets mening om en långsiktig och strukturell åtgärd som är nödvändig om man, som utskottet, ser allvarligt på svartarbete och dess följder i form av otrygga jobb, brister i försäkringsskydd, obefintligt konsumentskydd etc. Utvidgningen av det permanenta RUT-avdraget till ROT-arbete och övergången till den s.k. fakturametoden har förstärkt effekten ytterligare. Möjligheten till skattereduktion för utgifter för hushållstjänster har visat sig ha stora fördelar såväl för samhället som för hushållen och seriösa företagare.

När reglerna om skattereduktion för hushållsarbete infördes framhölls i förarbetena om barnpassning att i de fall en barnvakt hjälper barnet med läxor eller annat skolarbete bör det omfattas av skattereduktionen, eftersom hjälp med skolarbetet har ett nära samband med själva barnpassningen (prop. 2006/07:94 s. 43). Det har nu visat sig att skattereduktionen

för barnpassning medför tillämpningssvårigheter när det gäller omfattningen av den läxhjälp som kan lämnas. Det finns i dag en betydande gråzon mellan barnpassning och läxhjälp.

Regeringens förslag innebär att det införs en särskild bestämmelse om skattereduktion för läxhjälp. På detta sätt upphör svårigheterna att bestämma i vilken utsträckning läxhjälp kan ingå i barnpassning. Av den nya bestämmelsen om skattereduktion för läxhjälp framgår att skattereduktionen omfattar hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever i grundskolan och gymnasieskolan eller i motsvarande skolformer. Det som ingår är hjälp med läxor och annat skolarbete som hänför sig till läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för dessa skolformer.

Skatteutskottet har hållit en öppen utfrågning där berörda myndigheter, organisationer och företag givit sin syn på förslaget och dess effekter. Utskottet har härigenom fått en bred och ingående redovisning av hur bl.a. Skatteverket, fackföreningarna inom skolområdet och de företag som erbjuder läxhjälp med skattereduktion ser på förslaget och bedömer dess effekter. De ställningstaganden som redovisats överensstämmer i stort med vad som framkommit under remissbehandlingen.

Utbildningsutskottet ser i sitt yttrande (bilaga 3) mycket positivt på alla insatser som kan öka elevernas kunskaper och förbättra måluppfyllelsen i grundskolan och gymnasieskolan och tillstyrker regeringens förslag. Utbildningsutskottet ser för närvarande inte någon anledning för regeringen att vidta de åtgärder som föreslås i motionerna och avstyrker dessa.

Enligt skatteutskottets mening innebär regeringens förslag att det blir tydligare när hjälp med läxor och annat skolarbete kan lämnas med skattereduktion. Kopplingen till barnpassning tas bort, och bestämmelsen förses med en beskrivning av den hjälp som berättigar till skattereduktion. Hjälp kan lämnas med läxor och annat skolarbete som hänför sig till de läroplaner, kursplaner och ämnesplaner som gäller för skolformen i fråga. Utskottet anser att förslaget är välavvägt och tillstyrker att det genomförs.

Skatteutskottet vill i likhet med regeringen och utbildningsutskottet framhålla att möjligheten till skattereduktion för läxor och annat skolarbete inte innebär att skolhuvudmannens ansvar att tillhandahålla god undervisning och utbildning för alla elever minskar. De mål och riktlinjer som finns för skolan ska fortfarande uppfyllas. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina behov och förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

När det gäller motionsyrkandena om en uppföljning av konsekvenserna för likvärdigheten i skolan delar skatteutskottet utbildningsutskottets bedömning.

Skatteutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (S, MP, V)

av Leif Jakobsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Anders Karlsson (S), Mats Pertoft (MP), Jacob Johnson (V) och Sven Britton (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens lagförslag och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Sk2 av Jacob Johnson m.fl. (V),

2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. (MP) yrkande 2 och

2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkande 1 och

bifaller delvis motion

2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Hjälp med läxorna ska inte vara förunnat bara några barn, utan alla barn ska erbjudas läxhjälp. Om elever kan få hjälp med läxorna ska inte avgöras av om de har föräldrar som har förmågan att hjälpa dem eller vid varje tillfälle tidsmässigt får ihop det.

Regeringens förslag om skattereduktion skulle ge möjlighet för en del elever att få ökat stöd i sin läsläsning. Kritiken mot förslaget har dock varit bred, och bl.a. Skolverket har belyst att det även finns tydliga problem och nackdelar med regeringens förslag då konstruktionen med RUT-avdrag kan leda till att inte alla elever får möjlighet att ta del av satsningen. Speciellt negativt är att risken är uppenbar att det blir just de elever som är i störst behov av stöd som inte får tillgång till det. För att få göra RUT-avdrag krävs att man har en viss inkomst och betalar en viss skatt, och detta leder till att elever vars föräldrar inte har möjlighet att göra RUT-avdrag med stor sannolikhet kommer att gå miste om satsningen.

Vi anser att det är viktigt och grundläggande att elevers möjlighet till god utbildning i så liten grad som möjligt beror på föräldrarnas ekonomiska situation. Det är inte storleken på föräldrarnas plånböcker som ska

avgöra elevens möjlighet till läxhjälp. Ett ökat stöd för hjälp med läxhjälp bör vara utformat på ett sätt som ger alla elever möjlighet till goda studie-resultat oavsett social bakgrund.

Vi avslår regeringens förslag och föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad vi anført om inriktningen av ett ökat stöd för hjälp med läxor och skolarbete.

2. Skattereduktion för läxhjälp, punkt 2 (S, MP, V)

av Leif Jakobsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Anders Karlsson (S), Mats Pertoft (MP), Jacob Johnson (V) och Sven Britton (S).

– *Under förutsättning av avslag på reservation 1 –*

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:14 och motion

2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Statens skolverk skriver att sambanden mellan socioekonomisk bakgrund och elevers resultat är väl belagda. Skolverket befarar att insatsen inte kommer att nå de elever som inte har resursstarka föräldrar. Med förslaget finns således en risk att föräldrars socioekonomiska bakgrund i än högre utsträckning än i dag påverkar elevers resultat.

Skolverkets studier har visat att likvärdigheten i svensk skola har försämrats. Skolverket hade hellre sett insatser för alla elever i skolan, där syftet skulle vara att samtidigt höja kunskapsresultaten, måluppfyllelsen och likvärdigheten. Om förslaget genomförs menar Skolverket att det är viktigt att staten följer upp vilka som utnyttjar möjligheten till skattereduktion för läxhjälp och vilka konsekvenser det kan få för likvärdigheten.

Vi delar Skolverkets uppfattning och tillstyrker ett tillkännagivande om att regeringen ska följa upp vilka som använder möjligheten till skattereduktion för läxhjälp och återkomma till riksdagen med en rapport om vilka konsekvenser läxhjälpssavdraget har fått för likvärdigheten i skolan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:14 Skattereduktion för läxhjälp:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Följdmotionerna

2012/13:Sk2 av Jacob Johnson m.fl. (V):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2012/13:14 Skattereduktion för läxhjälp.

2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till ideella organisationers arbete med läxhjälp.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen i proposition 2012/13:14 Skattereduktion för läxhjälp.

2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. (S):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen i proposition 2012/13:14 Skattereduktion för läxhjälp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i det fall propositionen vinner riksdagens bifall ska regeringen följa upp vilka som använder möjligheten till skattereduktion för läxhjälp.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i det fall propositionen vinner riksdagens bifall så ska regeringen återkomma till riksdagen med en rapport om vilka konsekvenser läxhjälpssavdraget har fått för likvärdigheten i skolan.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

67 kap.
13 §²

Med *hushållsarbete* avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
6. Barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

8. Hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800) när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013 och tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2012, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2012 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2012 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:542.

BILAGA 3

Utbildningsutskottets yttrande 2012/13:UbU1y

Skattereduktion för läxhjälp

Till skatteutskottet

Skatteutskottet beslutade den 15 november 2012 att ge utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2012/13:14 Skattereduktion för läxhjälp och följdmotioner.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen i de delar som rör utbildningsutskottets beredningsområde samt över Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl., Miljöpartiets kommittémotion 2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. och Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:Sk2 av Jacob Johnson m.fl.

Utbildningsutskottet anser att skatteutskottet bör tillstyrka proposition 2012/13:14 och avstyrka motionerna 2012/13:Sk4 (S), 2012/13:Sk3 (MP) och 2012/13:Sk2 (V).

I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, MP, V).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslås att hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever i grundskolan, gymnasieskolan och motsvarande skolformer uttryckligen ska omfattas av skattereduktionen för hushållsarbete. Arbetet ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden. Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:Sk4 av Leif Jakobsson m.fl. yrkande 1 föreslås att propositionen ska avslås. Motionärerna hänvisar bl.a. till att hjälp med läxorna inte bara ska vara förunnat barn med resursstarka föräldrar, utan alla barn oavsett föräldrarnas socioekonomiska bakgrund ska erbjudas läxhjälp. Motionärerna begär vidare i det fall propositionen vinner bifall tillkännagivanden om att regeringen dels ska följa upp vilka som använder möjligheten till skattereduktion för läxhjälp (yrkande 2), dels ska återkomma med en rapport till riksdagen om vilka konsekvenser läxhjälpens avdrag fått för likvärdigheten i skolan (yrkande 3).

Miljöpartiet begär i kommittémotion 2012/13:Sk3 av Mats Pertoft m.fl. yrkande 1 ett tillkännagivande om stöd till ideella organisationers arbete med läxhjälp. Enligt motionärerna lever förslaget inte upp till kravet att nå flertalet elever oberoende av familjeinkomst. Miljöpartiet vill därför avsätta 30 miljoner kronor årligen för ideella organisationers arbete med läxhjälp. I samma motion yrkande 2 föreslås att propositionen ska avslås.

Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2012/13:Sk2 av Jacob Johnson m.fl. att propositionen ska avslås. Motionärerna framhåller att alla elever ska ges möjlighet till goda studieresultat oavsett social bakgrund och vilken skola man går i. Läxläsning ska ske inom ramen för skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att alla barn och ungdomar ges samma möjligheter att tillgodogöra sig kunskap i grundskola och gymnasieskola. Det är i första hand skolans uppgift att tillhandahålla undervisning av sådan kvalitet att de fastställda målen i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner m.m. kan uppnås oavsett i vilken skola en elev studerar.

Utskottet har tidigare och nu senast våren 2012 uttalat (jfr bet. 2011/12: UbU14 s. 58) i fråga om läxläsning som företeelse att hemarbete kan motiveras med att eleverna måste ta mer eget ansvar för sitt lärande och att föräldrarna i ökad utsträckning bör ha insyn i sina barns skolgång. Ett

sådant arbetssätt kan förutsätta att eleverna får stöd från sina föräldrar eller från någon annan vuxen. Utskottet har vidare i samma betänkande ansett att läxor är ett bra komplement till god undervisning.

När det gäller elevers läxhjälp och annan hjälp med skolarbetet välkomnar utskottet, utöver det stöd som lämnas av föräldrar eller annan närstående, olika former och sätt att sköta denna hjälp. Sådan läxhjälp kan organiseras inom ramen för skolan eller fritidshemmet med lärare eller pedagoger eller efter skolan med hjälp av ideella organisationer såsom Mattecentrum, Stiftelsen läxhjälpen eller Röda korset m.fl. Läxhjälpen kan också ske i samarbete mellan skola och ideella organisationer. Utskottet vill i sammanhanget särskilt framhålla de ideella organisationernas värdefulla arbete med läxhjälp och annan hjälp med skolarbetet för barn och ungdomar. Ytterligare ett sätt för elever att få stöd med läxhjälp eller annan hjälp med skolarbetet utanför skolan är genom privata utförare. Utskottet ser mycket positivt på alla insatser som kan öka elevernas kunskaper och förbättra måluppfyllelsen i grundskolan och gymnasieskolan.

Utskottet ställer sig bakom det aktuella förslaget om att skattereduktion för hushållsarbete uttryckligen ska omfatta hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga som är elever inom grundskolan och gymnasieskolan eller i motsvarande skolformer. Det är anmärkningsvärt att yrka avslag på propositionen eftersom det skulle innebära att dagens gränsdragningsproblematik mellan barnpassning och läxhjälp består. I praktiken blir då skattereduktion för läxhjälp beroende av skolform eller huruvida den sker i samband med barnpassning eller inte. Utskottet noterar att det är ologiskt att inte föreslå att skattereduktion för läxhjälp i samband med barnpassning ska tas bort.

I övrigt vill utskottet, i likhet med regeringen, särskilt betona att förslaget om skattereduktion för läxhjälp på intet vis minskar skolans skyldighet att erbjuda särskilt stöd för de elever som behöver ett sådant stöd och att det på intet vis innebär att det ställs lägre krav på skolans undervisning. En positiv effekt av förslaget som förtjänar att framhållas är att lärarstudenter och andra studenter genom att arbeta med läxhjälp vid sidan av studierna kan få värdefulla erfarenheter och välbehövliga inkomster.

När det gäller yrkandena om att följa upp vilka som använder möjligheten till skattereduktion för läxhjälp och att regeringen ska återkomma med en rapport om vilka konsekvenser läxhjälpssavdraget fått för likvärdigheten i skolan ser utskottet för närvarande ingen anledning till att regeringen skulle vidta de efterfrågade åtgärderna.

Med hänvisning till vad som nu anförts anser utbildningsutskottet att skatteutskottet bör tillstyrka proposition 2012/13:14 och avstyrka motionerna 2012/13:Sk2 (V), 2012/13:Sk3 (MP) yrkandena 1 och 2 och 2012/13:Sk4 (S) yrkandena 1, 2 och 3.

Stockholm den 22 november 2012

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Adnan Dibrani (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Avvikande meningar

1. Skattereduktion för läxhjälp (S)

Ibrahim Baylan (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S) anför:

Hjälp med läxorna ska inte vara förbundet bara några barn, utan alla barn ska erbjudas läxhjälp. Om elever kan få hjälp med läxorna ska inte avgöras av om de har föräldrar som har förmågan att hjälpa dem eller vid varje tillfälle tidsmässigt får ihop det. Det ska vara upp till skolan att organisera läxhjälpen på det sätt som skolan ser fungerar bäst. För de yngre barnen ser vi socialdemokrater att läxhjälpen företrädesvis borde bedrivas inom ramen för fritidshemmen då drygt åtta av tio elever på lågstadiet går på fritidshem under eftermiddagarna. Vi ser också gärna att skolor samarbetar med ideella föreningar för att erbjuda alla elever läxhjälp. Så sker på många skolor redan i dag.

Propositionens förslag har mött en tydlig kritik från remissinstanserna och även från lärarnas fackliga organisationer. Skolverket skriver i sitt remissvar att sambanden mellan socioekonomisk bakgrund och elevers resultat är väl belagda. Skolverket befarar att insatsen inte kommer att nå de elever som inte har resursstarka föräldrar. Med förslaget finns således en risk att föräldrars socioekonomiska bakgrund i än högre utsträckning än i dag påverkar elevers resultat. Skolverkets studier har visat att likvärdigheten i svensk skola har försämrats. Skolverket hade hellre sett insatser för alla elever i skolan, där syftet skulle vara att samtidigt höja kunskapsresultaten, måluppfyllelsen och likvärdigheten. Om förslaget genomförs menar Skolverket att det är viktigt att staten följer upp vilka som utnyttjar möjligheten till skattereduktion för läxhjälp och vilka konsekvenser det kan få för likvärdigheten.

Även lärarprofessionens och lärarutbildningens relation till läxhjälpen behöver diskuteras. Ska lärare kunna sälja egna eller kollegers tjänster? Vad betyder det för lärarpraktiken när en del lärarstuderande skaffar sig egen praktik via läxhjälpstjänster? Tidningen Skolvärlden och andra har beskrivit en snabbväxande läxhjälpstjänst där även lärarstuderande deltar. Skolvärldens genomgång av läxhjälpstjänsterna visar att det även finns skolor som driver egna företag som i sin tur säljer assistans till elever som behöver hjälp med läxorna. Både Skol-Sverige och Kommun-Sverige borde ha fått en rejäl remisstid att bereda frågan.

Frågan om läxor och läxhjälp är en viktig utbildningspolitisk och pedagogisk fråga. Inte minst därför är det märkligt att regeringen mest vill se den som en skattefråga och stimulans till fler företag och fler jobb.

Det anförda innebär att vi anser att skatteutskottet i första hand bör tillstyrka motion 2012/13:Sk4 (S) yrkande 1 och därmed avstyrka proposition 2012/13:14. I andra hand bör skatteutskottet tillstyrka motion 2012/13:Sk4 (S) yrkandena 2 och 3.

2. Skattereduktion för läxhjälp (MP)

Jabar Amin (MP) anför:

Jag anser att det är rimligt att alla elever som är i behov av läxhjälp ska kunna få det. Det är positivt att regeringen uppmärksammar behovet av läxhjälp, men eftersom regeringens förslag inte lever upp till kravet att nå flertalet elever oberoende av familjeinkomst har vi en annan konstruktion för läxhjälpreformerna än regeringens. Medan Miljöpartiets sätt att konstruera reformerna kan bidra till att de som behöver läxhjälp får det stöd de behöver oavsett hushållens ekonomiska situation, leder regeringens konstruktion till att de som verkligen behöver läxhjälp men vars föräldrar har ont om pengar inte får del av satsningen.

Miljöpartiets förslag är att avsätta 30 miljoner kronor årligen i stöd till ideella organisationers arbete med läxhjälp. Förslaget leder till ökade möjligheter för elever i behov av extra stöd genom att frivilligorganisationer ges resurser att öka sina insatser på området.

Regeringens förslag om skattereduktion skulle ge möjlighet för en del elever att få ökat stöd i sin läsläsning. Kritiken mot förslaget har dock varit bred, och bl.a. Skolverket har belyst att det även finns tydliga problem och nackdelar med regeringens förslag då konstruktionen med RUT-avdrag kan leda till att inte alla elever får möjlighet att ta del av satsningen. Speciellt negativt är att risken är uppenbar för att det blir just de elever som är i störst behov av stöd som inte får tillgång till den. För att erhålla RUT-avdrag krävs att man har en viss inkomst och betalar en viss skatt och således leder detta till att elever vars föräldrar inte har möjlighet att erhålla RUT-avdrag med stor sannolikhet kan komma att gå miste om satsningen.

För Miljöpartiet är det viktigt och grundläggande att elevers möjlighet till god utbildning i så liten grad som möjligt beror på föräldrarnas ekonomiska situation. Det är inte storleken på föräldrarnas plånböcker som ska avgöra elevens möjlighet till läxhjälp.

Skolverket framhåller i sitt remissvar att det är viktigt att staten följer upp vilka som utnyttjar möjligheten till skattereduktion för läxhjälp och vilka konsekvenser det kan få för likvärdigheten. Miljöpartiet delar den uppfattningen.

Det anförda innebär att jag anser att skatteutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:Sk3 (MP) yrkande 1 och 2 samt därmed avstyrka proposition 2012/13:14.

3. Skattereduktion för läxhjälp (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Skolan ska vara likvärdig. Det slås fast i skollagen (2010:800) och läroplaner. En likvärdig skola handlar om lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att skolan ska kompensera för elevers olika förutsättningar. Jag menar att alla elever ska ges möjlighet till goda studieresultat oavsett social bakgrund och vilken skola man går i.

Dessvärre ser det inte ut så i dag. Skolverket påpekar tvärtom i sitt remissvar med anledning av förslaget att likvärdigheten i svensk skola har försämrats. Skolsegregationen växer, kunskapsskillnaderna ökar, och vilka dina föräldrar är blir alltmer avgörande för hur du lyckas i skolan. Regeringens förslag om skattereduktion för att köpa läxhjälp från privata företag är därför så uppenbart ett steg i helt fel riktning och ett förslag som förstärker de orättvisor som redan finns. Föräldrar som har råd ska i och med det här förslaget kunna köpa hjälp till sina barn så att de ska klara sig bättre i skolan.

Enligt skollagen har skolan ett kompensatoriskt uppdrag. Det betyder att skolan ska kompensera elever som kommer från familjer utan studievana med extra stöd och hjälp, detta för att alla ska ha samma chanser att få en bra utbildning. Vänsterpartiet menar att man i stället bör storsatsa på högre kvalitet och bättre kunskap i skolan där det kommer alla elever till del.

Vänsterpartiets syn på läxläsning är att det ska ske inom ramen för skolan. Hemläxorna delar upp elever i två tydliga grupper: de som kan få mycket hjälp hemifrån och de som inte kan det. Motståndet mot Vänsterpartiets förslag om läxläsning i skolan har bl.a. innehållit argumentet att hemläxor är en viktig länk mellan familj och skola. Det redan väldigt tunna argumentet faller ju helt om läxläsningen sköts av inhyrd personal.

Det anförda innebär att jag anser att skatteutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:Sk2 (V) och därmed avstyrka proposition 2012/13:14.